

‘Het toont aan hoe afschuwelijk oorlog is’

Ze waren er geestelijk op voorbereid toen ze die ochtend van 10 mei 1940 gewekt werden door het geronk van de motoren van de Duitse vliegtuigen. Hans Seket (88) behoorde met een batterij van vier stukken van het type ‘7 veld’ bij het zesde Regiment Artillerie (1-II-6 RA) en was ingedeeld bij het eerste legerkorps dat als strategische reserve binnen de Vesting Holland was ingekwartierd.

Door: Gielt Algra

Hij was met zijn 19 jaar als kornet commandant van de rechter twee stukken van de batterij. Het rechterstuk bij deze batterijen was het belangrijkste stuk omdat daarmee op lengte en breedte ingeschoten werd. Deze functie moest eigenlijk door een tweede luitenant vervuld worden, maar bij gebrek daaraan werd Seket met de rang van kornet voor deze functie aangewezen. Hoewel 1-II-6 RA, het onderdeel van Seket, binnen de vesting Holland was gelegerd, zouden ze zich toch al vanaf de eerste dag in het strijd-gewoel bevinden. De manschappen van de batterij ‘wisten niet goed wat te verwachten’, in de woorden van Seket, ‘maar ze reageerden toch laconiek.’ De Duitsers maakten bij hun aanval op 10 mei 1940 op Nederland voor het eerst in de geschiedenis gebruik van luchtlandingstroepen en parachutisten. Het doel was om Nederland, als onderdeel van *Fall Gelb* (de aanval van Duitsland op Frankrijk, Luxemburg, België en Nederland), zo snel mogelijk

uit te schakelen. Hiertoe trachtten zij bij verrassing de in Den Haag gezetelde Nederlandse regering en de legerleiding te overrompelen. De Duitsers vielen die ochtend daarom in alle vroegte de Nederlandse vliegvelden aan en trachtten de vliegvelden rondom Den Haag; Ockenburg, Ypenburg en Valkenburg met luchtlandingen te veroveren. Van hieruit zou men het regeringscentrum Den Haag innemen en koningin, regering en legerleiding gevangennemen. Tegelijkertijd zouden de bruggen bij Moerdijk, Dordrecht en Rotterdam met luchtlandingen in hun handen moeten vallen, waarop een toesnellende Duitse pantserdivisie zou doorstoten tot het hart van de Nederlandse verdediging: de Vesting Holland.

Aanloop

Zoals gesteld, de aanval op 10 mei kwam niet geheel onverwacht voor Seket en zijn medesoldaten. De wereld-situatie en ‘een blik op de kaart’ spraken volgens hem voor zich. “Er was voor Nederland en België na april 1940 (de bezetting van Noorwegen en Dene-marken; red.) niet veel hoop meer.” Ze hadden ook al een lange aanloop sinds het begin van hun indienst-treding. Seket was opgegroeid in Heem-stede, waar hij in 1921 geboren was. Hij groeide met zijn vijf jaar oudere broer op in een gezin waarvan de vader scheepswerktuigkundige was op de

Indië-route. De jongste zoon zou die eerste jaren weinig van zijn aanwezigheid merken. “Hij was die eerste jaren vooral een foto aan de muur”, zo stelt Seket. Later zou zijn vader ophouden met varen en zouden zijn nieuwe werkzaamheden het gezin via Enschede en Rotterdam uiteindelijk naar Haarlem brengen. Voor Seket waren dat de jaren die hij ‘als enthousiaste, maar slechte voetballer’ bij HFC doorbracht. Hij zou in 1938 de hbs afronden. Eigenlijk had hij nog wel willen studeren, maar dat was toen door de crisisjaren niet echt mogelijk. De dreiging in Europa nam in diezelfde tijd geweldig toe en ook Seket wist dat hij voor zijn nummer op moest komen. Hij trad daarom in 1938 in dienst als vrijwilliger op voet van gewoon dienstplichtige.

Hij kwam terecht bij de School Reserve Officieren van de Bereden Artillerie te Ede (SROBA). Seket beschrijft dit als een prettige tijd. “We waren gelegerd in moderne gebouwen met goede faciliteiten en het eten en de bediening waren fantastisch.” Vooral het leren paardrijden, een noodzaak bij de bereden artillerie van die tijd, schonk hen veel plezier. Ze reden dan met hun paarden over de Edese heide, een ervaring waarvan Seket jaren later, toen hij in het toenmalige Rhodesië (nu deel uitmakend van Zimbabwe) woonde en over een eigen paard beschikte, nog steeds veel plezier had. “De opleiding was ook niet moeilijk”,

■ Inwoners van Valkenburg ruimen het puin na de beschieting van de kerk door de Nederlandse artillerie en inslagen van Nederlandse granaten in de rest van het dorp. Foto: collectie Stichting Kennispunt Mei 1940

vertelt hij. Ze leerden panorama schieten met 'de 7 veld' en gingen voor de oefeningen met scherp naar het artillerieschietkamp Oldebroek. Zij zaten in een van de zes klassen voor het stuk '7 veld' geschut (standaard stuk geschut van Nederland met een dracht van ongeveer 10 kilometer), anderen zaten in de overige twee houwitzer klassen.

Na de opleiding tot kornet volgde de mobilisatie en werd Seket met de batterij richting Heemstede gedirigeerd. Dat was handig, want hij kende er immers

en waren ook Duitse parachutisten omlaag gekomen. Het vliegveld was nog in aanleg en veel van de vliegtuigen waren vast komen te zitten in de modder. Dit was natuurlijk een uitgelezen kans voor de Nederlandse artillerie. Toen de batterijen in hun positie vuurgereed waren, kreeg de batterij waarvan Seket sectiecommandant was, haar eerste vuuropdrachten.

Op de vraag wat er door hem heen ging toen hij voor het eerst op de vijand moest vuren, antwoordt Seket nu, bijna zeventig jaar later: "Daarvoor waren

Nederlandse troepen van het lijf te houden. Ze hoopten op een spoedig ontzet door hun pantsertroepen.

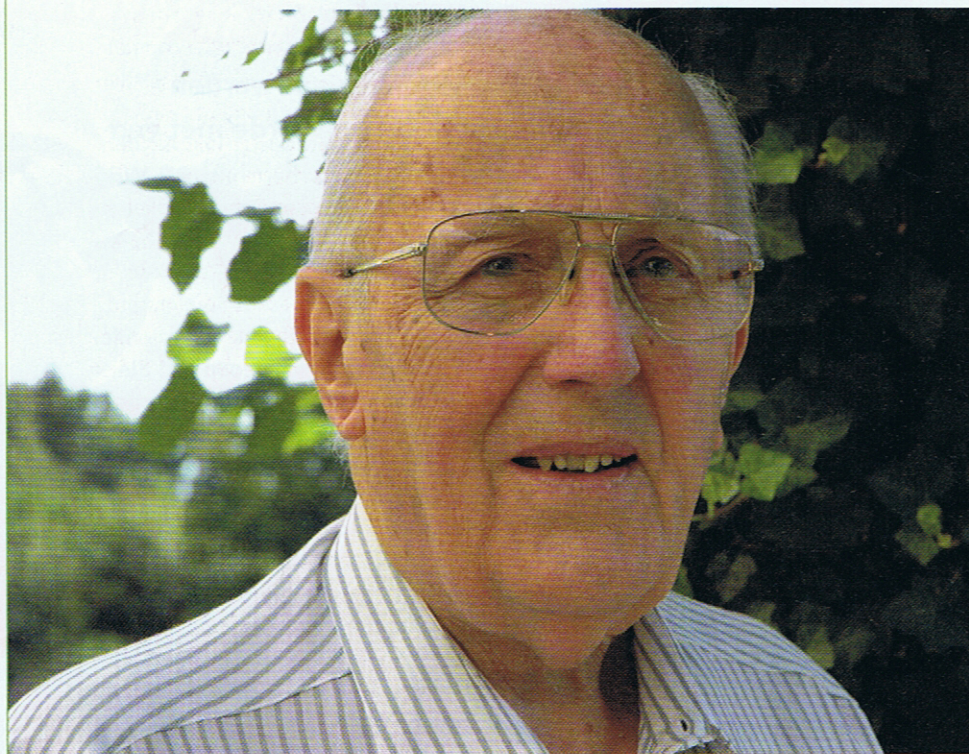
Verkeerde informatie

Ook 1-II-6 RA kreeg vuuropdrachten om dit beleg van het bezette Valkenburg te ondersteunen. Op 12 mei kregen zij informatie dat het Duitse hoofdkwartier in de kerk was gevestigd. De batterij opende vervolgens het vuur op het gebouw. "We lagen wat hoger in de duinen en konden daarom met directe richting schieten", legt Seket uit. "We konden de kerk zien en ik zag ook de voltreffers. Het dak van de kerk schoten we eraf." Later, na de capitulatie op 15 mei 1940, bleek dat het Duitse hoofdkwartier helemaal niet in de kerk was gevestigd, maar dat er op dat moment Nederlandse krijgsgevangenen, verdedigers van het vliegveld Valkenburg, in de kerk waren opgesloten. "Ik voelde me er wel slecht over", vertelt Seket. "Ik heb er alleen geen trauma of zo aan overgehouden. We hadden gewoon de verkeerde informatie en het toont alleen maar aan hoe afschuwelijk oorlog is." Bij de beschieting van de kerk door de Nederlandse artillerie en inslagen van Nederlandse granaten in de rest van het dorp kwamen ongeveer veertig Nederlandse militairen om. "Ik heb dit niet zonder meer naast me neergelegd. Als ik in de buurt ben, ga ik altijd langs (bij de erebegraafplaats en het monument te Valkenburg; red.) om mijn respect te tonen."

Het is bij Seket allemaal weer naar boven gekomen door de publicatie van het boek *Een mythe aan scherven* (zie *Checkboek 1-2009*). In dat boek wordt geopperd dat de Nederlandse militairen die bij Valkenburg gesneuveld zijn door Duitse granaatscherven zijn omgekomen. Voor Seket reden om in de pen te klimmen en de trieste waarheid omtrent de gebeurtenissen in Valkenburg in mei 1940 nogmaals te beschrijven (zie *To the Point 3-2009*).

Capitulatie

Voor Sekets batterij was de strijd ook na die dramatische voorvallen nog niet ten einde. Hoewel de Duitsers rondom Den Haag met succes bestreden werden, dreigde er een onmiddellijke doorbraak uit de richting van de as Moerdijk-Rotterdam. Er moest een nieuwe verdedigingslinie opgebouwd worden, het zogenoemde pantserafweerfront,

■ Hans Seket: "Ik heb er geen trauma of zo aan overgehouden." Foto: Birgit de Roij

perfect de weg. Het was in deze tijd dat de op handen zijnde gewapende strijd bijna aan hem voorbij was gegaan. Er was hem een baan aangeboden bij Shell en daarmee had hij vrijstelling kunnen krijgen van dienst. De administratieve rompslomp die dit met zich meebracht, zou echter achterhaald worden door de harde werkelijkheid van de vroege ochtend van 10 mei 1940.

Eerste vuuropdrachten

Die befaamde ochtend moest Seket zich met de batterij verplaatsen naar de duinen bij het schietkamp Katwijk aan Zee. De verplaatsing te paard ging gepaard met luchtaanvallen. Vanuit de gekozen positie in de duinen hadden ze uitzicht op het vliegveld Valkenburg ten noorden van Den Haag. Daar waren Duitse vliegtuigen geland

we opgeleid. Het was acceptabel." Ook wijst hij erop dat een artillerist van grote afstand schiet, waardoor het volgens hem minder moeilijk is dan in een direct gevecht. Met gevoel voor understatement voegt hij er nog aan toe: "We hadden ze niet uitgenodigd. Ik heb hier nooit problemen mee gehad." De vliegvelden rondom Den Haag werden in deze dagen allen door de Nederlandse troepen heroverd. De Nederlandse artillerie is bij deze heroveringen steeds van groot dan wel doorslaggevend belang geweest. Ook de Duitse luchtlandingstroepen die op vliegveld Valkenburg waren geland, namen de wijk. Zij verschansten zich vervolgens in het dorp Valkenburg, waarop de Nederlandse troepen druk bleven uitoefenen. Volledig omsingeld probeerden de Duitsers op 11 en 12 mei zich de

om Den Haag aan de zuid- en westkant tegen deze doorbraak te beveiligen. Seket moest met de batterij stelling nemen bij Leiderdorp aan de Oude Rijn. Hier zaten ze nog in stelling toen hen op 14 mei het bericht bereikte van het bombardement op Rotterdam en de daaropvolgende capitulatie. "Toen hebben we de kanonnen en de verschillende onderdelen in de Oude Rijn gedonderd." Op de vraag of dat wel was toegestaan, omdat bij de capitulatie de wapens overgedragen moesten worden volgens de overeenkomsten, haalt hij

zijn schouders op. "Ik voelde mij nog een vrij mens." Wel herinnert hij zich dat ze 'heel erg somber' werden in de periode daarna.

In de oorlogsjaren die volgden, hoopte Seket uit handen van de Duitsers te blijven door zijn nieuwe baan bij de Nederlands Indische Handelsbank: de interne opleiding voor dienst overzee. Door de Duitsers werd echter veel druk uitgeoefend om namen van te missen personeel uit de interne opleiding door te geven aan het *Arbeitsamt*. In 1943 was het voorbij met zijn werk

in Nederland en werd hij gedwongen tewerkgesteld bij een fabriek van IG Farben in Hoechst. Hij kreeg daar een kantoorbaantje bij de loonadministratie toegewezen. Tot op de dag van vandaag spreekt hij zijn verwondering uit dat deze fabriek nooit gebombardeerd is in deze tijd. "Het was makkelijk te vinden, want het complex lag pal aan de rivier de Main."

Na de bevrijding

In Hoechst werd Seket bevrijd door de Amerikanen. Toen zou toch nog een roerige tijd volgen. Het lokale Amerikaanse hoofdkwartier suggereerde dat hij zich zou aanmelden bij de Amerikanen die het toezicht op het complex van IG Farben overnamen. Die hadden al een speciaal detachement voor IG Farben samengesteld, maar Seket had hier niet zoveel zin in. Uiteindelijk kwam hij terecht bij de *American Military Government*, waar hij die laatste maanden van de oorlog als tolk diende. "Die zijn goed voor me geweest." Seket krijgt nog steeds een glimlach op zijn gelaat als hij aan die mannen en die periode terugdenkt.

"Uiteindelijk, toen ik naar huis wilde, hebben ze me op zo'n Piper Cup vliegtuig gezet en me naar Nederland gevlogen. Ik herinner me nog al die schoorsteenpijpen van het Roergebied die nog wel overeind stonden, terwijl die fabrieken platlagen." Ze hadden hem zelfs een papiertje meegegeven waarmee hij zich terug kon laten vliegen als hij wilde terugkeren. Seket had nog wat spullen achtergelaten, waaronder een fiets, en hij wilde dan ook van dat papiertje gebruikmaken. Bij het Olympisch Stadion in Amsterdam was toen een noodvliegveldje en zonder probleem kon hij aan boord van een vliegtuig komen. Dat landde helaas in de Britse zone van bezet Duitsland en Seket beschikte niet over de juiste papieren om door te reizen. Hij besloot toen maar terug te keren. Terugdenkend daaraan vertelt hij met een glimlach: "Aan die fiets was ik toch ook niet helemaal eerlijk gekomen."

Seket pakte zijn afgebroken carrière in het bankwezen en de financiële wereld na de oorlog weer op. Het zou hem, zijn vrouw en hun drie kinderen naar Indonesië, Zuid-Afrika, Rhodesië, Duitsland en weer naar Zuid-Afrika brengen. Momenteel woont Seket in Bryanston in Zuid-Afrika.

■ De zwaar beschadigde kerk in Valkenburg, waarin niet het Duitse hoofdkwartier, maar Nederlandse krijgsgevangenen bleken te zitten. Foto: collectie Stichting Kennispunt Mei 1940